

Materiały pochodzą ze zbiorów
Muzeum Ziemi
Kujawsko-Dobrzyńskiej
w Włocławku

Włocławek
taj. nauk

WIŚNIEWSKA Wanda
z d. Wojciechowska

K-1033/2820 Poz

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Wiśniewska Wanda.....

K-1033/2820 Pom.....

Wrocław, tajne nauczanie.....

- I./1. Relacja k. 4 s. 1-4
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 2 s. 1-2
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację —
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja
- .....
- .....
- .....
- V. Nazwiskowe karty informacyjne k.
- VI. Fotografie k. 1

teczka osobowa *Wiśniewska Wanda K-1033/2820 Pom*
(nazwa zespołu, zbioru, kolekcji i sygnatura akt)

Lp.	Nazwisko i imię korzystającego	Temat pracy (ewent. cel wykorzystania)	Data korzystania
1	<i>Maria Ciesielka</i>	<i>artosemce teatru</i>	<i>X' 2020</i>
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

I.1. Relacja

1. Życiorys Wandy Wisniewskiej, Włocławek 1945, rękopis (ksero) k. 2 s. 1-2

2. Życiorys (druga wersja) Wandy Wisniewskiej, Włocławek
b. d., rękopis (ksero)

k. 2 s. 3-4

Urodziłam się 19 października 1900 r. we wsi Orle, gm. Czarnamin pow. nieszwanski z ojca Ignacego i matki Marii urodzonej Zlotnickiej. Potem ojciec mój, który był nauczycielem, został przeniesiony do Ostrowek w powiecie kutnowskim, a następnie do Wierca w powiecie włocławskim i tam spędziłam swoje dzieciństwo i młodzieńcze lata. Uczyłam się najpierw w domu potem w szkole u mego ojca, a w roku 1912 zostałam oddana do państwowego gimnazjum rosyjskiego w Łowiczu, gdzie przebywałam 2 lata i ukończyłam klasę drugą i trzecią. Podczas wakacji w 1914 r. wybuchła wojna światowa, pozostałam więc w domu i tutaj z pomocą ojca przerabiałam dalej rozpoczęte nauki. W roku 1915 zdałam egzamin do V. tej klasy prywatnej siedmioklasowej pensji Michalińskiej w Włocławku, którą ukończyłam w roku 1918 z wynikiem bardzo dobrym. Ponieważ chciałam pójść w ślady ojca i pracować również w zawodzie nauczycielskim, a brakowało mi wykształcenia pedagogicznego, przebiegłam swoje wykształcenie uzupełniając na wakacyjnych kursach pedagogicznych w Włocławku. Pierwszą posadę otrzymałam w Machnawie pow. włocławskim, na której przebywałam rok, a następnie na własną prośbę zostałam przeniesiona do Włocławka i przydzielona do szkoły A 4. W roku 1922 wstąpiłam w związek małżeński i mam jednego syna, którego wychowywałam sama bez niczyjej pomocy, gdyż tak się ułożyło moje życie rodzinne. W szkole A 4 pracowałam aż do wybuchu wojny w 1939 r., to jest przez lat 20, byłam świadkiem jej rozwoju, kiedy to z małej szkoły rozwinięta się w siedmioklasową ze swoim własnym gmachem. Specjalności żadnej nie posiadam, ale przeważnie powierzano mi naukę języka polskiego i historii w oddziałach starszych, zresztą mając tyle lat praktyki umiem prowadzić wszystkie oddziały, a ponieważ jestem pracowita i obowiązkowa przebiegają wyniki mojej pracy dobrze. Tak zastała mnie wojna. Zaraz w pierwszą zimę w 1939 r. podzieliłam los prawie wszystkich koleżanek, zostałam ograbiona ze wszystkiego i wysiedlona. Wyjeżdżając do Generalnej Gubernii uniknęłam wypadku, zostałam na miejscu i oto zaczął się dla mnie okres tułaczki i poniewierki, który trwał przez całe 5 lat. Najpierw ukrywałam się we Włocławku, potem wyjechałam z resztą rodziny

na wieś do Kłóbki i tam niemelodowana (gdzi nikt nie chciał
zameldować wysiedlonej nauczycielki) przepędzona i wyrzucona
z mieszkania przebytaam przez 5 lat. Jak ciężkie były te lata,
szczególnie dla nauczycielstwa, które było wyrzucone poza nawias,
nie każdy. Los nie oszczędził mi niczego, ale wszystko zrobiłam
z poddaniem i wiarą w lepsze jutro. Ciężka praca w polu nie
poruszkadrata mi, abym nie uoryta potajemnie, jedynny mój syn
gruze do tej pory w obozie Dachau, nie uniknątam wywozu
do Miennice na roboty, a kiedy komisja zwolniła mnie z powodu
złego stanu zdrowia, wtedy wrogowie porbyli się inaszej „nieber-
piecnej osoby” i wystali mnie na okopy, na których przebywałam
przez 5 i pół miesiąca aż do ostatniej chwili to jest dopóki
huk armat nie przyniósł nam zwolnienia.
Na pierwsze werwanie stawiałam się do pracy i zostałam przywie-
ziona do obecnej szkoły nr 2, w której i nadal pragnę pracować.

Wanda Wisniewska

Włocławek dn. 13/11 - 1945 r.

Życiorys.

Urodziłam się 19 października 1900 r. we wsi Orle, powiatu sieradzkiego z matki Marii i ojca Ignacego Wojciechowskich.

Początkowe nauki pobierałam w szkole początkowej we wsi Wieniec pow. wrocławski, której nauczycielem był mój ojciec. Po skończeniu 3 oddziałów w 1912 r. zdałam do I klasy gimnazjum państwowego wosyjskiego w Łowiczu, gdzie ukończyłam 2 klasy. Dalej nauka została przerwana z powodu wybuchu wojny w 1914 roku.

Po przygotowaniu w domu zdałam w 1915 r. do 5-tej klasy szkoły handlowej M. Marasowskiej w Wrocławku, którą ukończyłam w 1918 r.

W tym samym roku od 1 września otrzymałam posadzkę nauczycielki w 4-klasowej szkole publicznej we wsi Machnaczu pow. wrocławskiego.

W 1919 r. z dniem 1 września zostałam przeniesiona na własną prośbę do 7-mio klasowej szkoły publ. Nr. 4. we Wrocławku, gdzie uczyłam do 1-IX-1939 r.

W 1922 r. wyszłam za mąż za Zygmunta Wisniewskiego, z którym miałam syna Michała urodzonego w 1923 r.

W 1924 r. uzupełniłam swoje wykształcenie kończąc wakacyjne kursy metodyczno-pedagogiczne.

W 1925 r. rozwiłam się z mężem. Syn pozostał u mnie na wychowaniu i całkowitym utrzymaniu. W 1939 r. z powodu wojny przestałam uczyć.

Wypiedzona w dniu 16 grudnia 1939 r. wyjechałam
do Kłobki pow. wrocławskiego. Tam przez okres
wojny zajmowałam się potajemnym nauczaniem.
Prześladowana przez Niemców jako nauczycielka
zostałam wrzuta jako jedna z pierwszych
do pracy fizycznej przy okopach do wsi Modrewo
pow. wrocławskiego, gdzie przebywałam od dnia
1 sierpnia 1944 r. aż do chwili wejścia
Armii Czerwonej t. j. do dnia 20 stycznia 1945 r.
Po odzyskaniu wolności z dniem 1 lutego 1945 r.
stawiłam się do pracy nauczycielskiej w szkole nr. 2
we Wrocławku, gdzie uczę do tej pory.

Wanda Piśniewska

nauczycielka szkoły podst. nr. 2
we Wrocławku

I. 2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora

1. Świadczenie o prowadzeniu tajnego nauczania przez Wiśniewską Wandę z podpisami uwierzytelnionymi przez USC, Włocławek 1945, ksero

k. 1 s. 1

2. Orzeczenie Nr 111/48 Pow. Kom. Weryf. przy Inspektoracie Szkolnym stwierdzające czas pracy Wiśniewskiej Wandy w nieorganizowanym tajnym nauczaniu, Włocławek 1948, ksero (odpis)

k. 1 s. 2

Niniejszym zaświadczamy, że ob. W i s n i e w s k a
Wanda, ur.d. 17.5.1911 r., prowadziła tajne nauczanie
podczas okupacji niemieckiej na terenie miasta Włocław-
ka od dnia 20.11.39 r. do d.16.1.1945 r. w zakresie
szkoly powszechnej.

Włocławek, d.12.lipca 1945 r.

Władysława Janowska. -

Radosław Rybicki

Podpisy świadczących: Władysławy Janowskiej i Radosława
Rybickiego, niniejszym *zaprośmiam*.

Włocławek dnia 12 lipca 1945 r.

Kula ynski

ZL

Dnia 12. stycznia 1948 r.

ORZECZENIE.

Powiatowa Komisja Weryfikacyjna przy Inspektoracie Szkolnym
we Włocławku na podstawie rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia
26 czerwca 1945 r. w sprawie zaliczenia okresu wojennego do wy-
miarar uposażenia nauczycieli /Dz. U.R.P. Nr. 24, poz. 140/ zliczy
za obywatela *Lwisniowski Władysław*

z okresu wojennego:
czas pracy w zorganizowanym tajnym nauczaniu w .....
..... od .....
..... w wymiarze podwójnym, t.j. .... lat .... miesięcy ..
okres przymusowej bezczynności od 1. IX 1939 r. .... do 1. VII 1940 r. ....
w połowie t.j. .... lat 4 .... miesięcy 15 .... dni;

czas pracy w niezorganizowanym tajnym nauczaniu w *Młocze*
paw. Włocławski ..... od 1. III 1940 do 1. III 1944 r.
w wymiarze *pojedynczym* t.j. 4 .... lat 1 .... miesięcy .... dni
łącznie 4 .... lat 5 .... miesięcy 15 .... dni.

Komisja Weryfikacyjna nie zaliczyła zgłoszonych okresów ....

..... 1939 ..... 1945 .....
.....
ponieważ .....
.....
.....

Od orzeczenia niniejszego służy odwołanie w ciągu dni 14-tu od
dnia doręczenia orzeczenia w drodze służbowej do Komisji Weryfi-
kacyjnej przy Kuratorium Okręgu Szkolnego.

Włocławek, dnia 12. stycznia 1948 r.

Przewodniczący

(- St. Kutylko)

Członkowie:

(-) L. Wisniewska

(-) J. Kawka

VI. Fotografie

1. Zdjęcie Wandy Wisniewskiej, b.d., ksero

k. 1s. 1

WISNIEWSKA Wanda

 BARBARA CZŁUCHÓW ® **TECZKA WIĄZANA "BEZKWASOWA" 250G B/N**

5 906099 000653